

KO STOJI IZA REZOLUCIJE O SREBRENICI

MISTERIOZNA ŽENA KOJU JE MILORAD DODIK OZNAČIO KAO
BOŠNJAČKOG LOBITU POD ČIJIM UTICAJEM VELIKA BRITANIJA
INICIRA REZOLUCIJU JESTE BARONESA ARMINKA HELIĆ

PIŠU: RATKO FEMIĆ I ŽELIMIR BOJOVIĆ

N

NAJAVA DONOŠENJA rezolucije o Srebrenici u Ujedinjenim nacijama uznenimila je duhove na Balkanu, ili bar u onom delu kojeg se tiče masakr u ovom bosanskom gradu. Dok Sarajevo pozdravlja inicijativu Velike Britanije da u Savetu bezbednosti UN inicira donošenje rezolucije o genocidu nad srebreničkim Bošnjacima, Beograd se plasi političke zloupotrebe tog dokumenta, a zvanična Banjaluka i dalje insistira na tome da je to još jedan udar na Republiku Srpsku.

Uprravo u ovom bosanskom entitetu tvrde da je svemu tome kumovala jedna sposobna i uticajna žena, rodom iz BiH. Predsednik Republike Srpske Milorad Dodik kaže da Bošnjaci imaju svoju lobistkinju u Gornjem domu britanskog parlamenta i da ona vrši stalni pritisak da se ta rezolucija doneše. Novinari su u njegovim rečima prepoznali Sanelu Dženkins, poslovnu ženu poznatu po humanitarnim akcijama, a naročito po plaćanju kaucije za Ejupa Ganića, bivšeg predsednika Federacije BiH, i lobiranju za njegovo oslobođanje u martu 2010.

Međutim, u ovom slučaju plavokosa lepotica poreklom iz Sarajeva nije mogla imati baš toliki uticaj.

HEJGOVA SAVETNICA

IAKO PREDSEDNIK Republike Srpske često govori o teorijama zavere, kojima podupire svoju poziciju dežurnog branioca ovog BiH entiteta i Dejtonskog sporazuma, ovog puta, upirući prstom na uticajnu lobistkinju, nije bio daleko od istine. Ipak, nije reč o Saneli Dženkins, već o Arminki Helić, jednoj od sedam žena u Domu lordova koja je ušla u Gornji dom britanskog parlamenta kao doživotni član nakon što ju je, u avgustu prošle godine, engleska kraljica Elizabeta II imenovala za baronesu zbog zasluga za Ujedinjeno Kraljevstvo. Ta pozicija obezbeđuje izuzetno veliku moć kad se ima u vidu da doživotno možete uticati na donošenje zakona i kreirati buduće unutrašnje i spoljnopoličke poteze Velike Britanije.

Dok se Sarajevo, Beograd i Banjaluka utrukuju u tumačenju nacrta rezoluce, te u pogledu razloga njegovog donošenja, neki u tome vide i moguće novo odmeravanje snaga velikih sila u ovom delu Balkana.

Politički analitičar iz berlinskog Saveta za politiku demokratizacije Bodo Veber smatra da je britanska inicijativa za donošenje rezolucije o Srebrenici zapravo zaostavština prethodnog ministra spoljnih poslova Vilijama Hejga.

„Neki elementi u nacrtu koji su objavljeni dosta liče na to. Tada je seksualno nasilje u ratu bilo velika tema ministra Hejga“, kaže Veber za Njujork. „On je u svom mandatu veliki naglasak stavljao na BiH, kao i na pitanje Srebrenice, a mnogo toga što je on tada započeo nastavio je sadašnji ministar spoljnih poslova Velike Britanije.“

I upravo tu ime Arminke Helić izbija na površinu. Ona je, naime, bila Hejgova

savetnica, a blisko je sarađivala i s glumicom Andelinom Džoli na sprečavanju seksualnog nasilja, što je bilo jedna od tema kojima je Hejg posvećivao veliku pažnju. Hejg je tokom svoje dugogodišnje karijere BiH visoko držao na svojoj mapi političkih prioriteta.

„Poznato je da je Hejg, kad se govori o toj njegovoj savetnici, i pre nego što je postao ministar bio prilično usmeren na BiH“, tvrdi Veber.

MENTORKA ANĐELINE ĐZOLI

GLUMICA ANĐELINA ĐZOLI je, prema navodima Tajmsa, prisustvovala imenovanju Arminke Helić za baronesu i tada je izjavila da je tu „neverovatnu ženu“ upoznala tokom angažmana na sprečavanju seksualnog nasilja nad ženama u ratu i da je ta „izuzetna Bosanka“ bila njena mentorka.

U više navrata smo pokušali da dodemo do baronese Helić, ali ona nije odgovarala na naše pozive i poruke.

Arminka Helić rođena je u Gračanici, a našla se u Britaniji zbog rata u BiH, odakle je izbegla iz opkoljene enklave Žepa. Doktorirala je na Oksfordu. Britanski mediji su je proglašili jednom od 100 najuticajnijih političarki britanske Konzervativne stranke.

Zvanično, njena specijalnost nije Balkan i navodno se u britanskom Forin ofisu nije ni bavila problemima balkanskih država, ali u nekoliko navrata je dolazila u BiH kao član zvaničnih britanskih delegacija i isticala da je razlog tih poseta, zapravo, poboljšanje odnosa između Sarajeva i Londona. Novinari koji je poznaju ističu da poštuje jedno pravilo - nikad ne daje izjave za britanske i bosanske medije.

U Srbiji je poslednji put bila u oktobru 2012., tokom posete Balkanu Vilijama Hejga. Pored toga što je, prema tvrdnjama britanske štampe, imala veliku uticaj na Hejga, bila je i njegova šefica izbornog štaba, a već godinama je u samom vrhu Konzervativne stranke, čiji je član od 1998.

NJENA POZICIJA OBEZBEĐUJE IZUZETNO VELIKU MOĆ JER DOŽIVOTNO MOŽE DA UTIČE NA DONOŠENJE ZAKONA I KREIRANJE POTEZA VELIKE BRITANIJE

AMEL EMRIĆ/AP: PRETHODNA STRANA DADO RUVIĆ

+
Arminka Helić (prva sleva) u društvu Andeline Džoli i Vilijama Hejga tokom jedne od poseta Srebrenici

U Forin ofisu je mnogo više bila usmerena ka rešavanju kriza na Bliskom istoku nego na Balkanu, a britanski mediji doveli su je pre tri godine u vezu s promenom Hegovog stava prema Izraelu. Dejli među ju je opisivao kao impresivnu, 70.000 fnti godišnje vrednu specijalnu savetnicu. Ima četiri sestre, od kojih tri žive u Tuzlanskom kantonu, dok jedna, kao i Arminka, u Londonu.

Bez obzira na to koliko je ko uticao na pokretanje inicijative za donošenje rezolucije o Srebrenici, taj dokument će, po svemu sudeći, biti usvojen, između ostalog i zbog obeležavanja dvadesetogodišnjice od masakra u tom gradu.

Diplomata iz Evropske unije koji je želio da ostane anoniman ističe da je razlog za donošenje ove rezolucije i sve oštira kritika Pedija Ešdauna, veoma uticajnog britanskog političara i bivšeg visokog predstavnika Evropske unije u Bosni i Hercegovini (2002-2006).

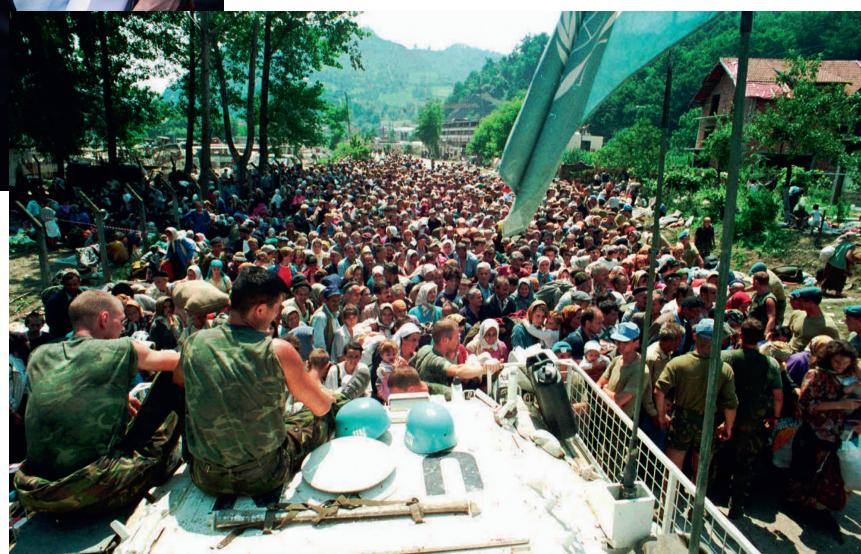
On je krajem oktobra 2014. u Domu lordova, ali i na predavanju održanom početkom marta ove godine na Oksfordu, naglasio da, uprkos obećanjima i najavama, međunarodna zajednica efektivno nije učinila ništa da se situacija u BiH promeni i da se ta zemlja kreće „ili prema raspadu, ili prema statusu evrop-

ske najdublje i najnepredvidljivije crne rupe“.

Međutim, Pedi Ešdaun za Njužvik kaže da ni na koji način nije učestvovao u donošenju ove odluke britanske vlade i da ne može da govori u njeno ime, dodajući ipak: „Ali ja čvrsto podržavam tu odluku.“

USAGLAŠAVANJE REZOLUCIJE

SVAKE GODINE oko 11. jula postavlja se pitanje na kom će nivou Srbija biti zastupljena u Memorijalnom centru u Potočarima. Predsednik Srbije Tomislav Nikolić odlučio je da ne ide, premijer Aleksandar Vučić najavio je da bi mogao da ode ako Bošnjaci to žele, a ministar spoljnih poslova Ivica Dačić pri-

bojava se da rezolucija o Srebrenici ne bude politički zloupotrebljena.

Ali čemu tolika dramatizacija ovogodišnje komemoracije i zaoštravanje stava prema rezoluciji ako se zna da je Međunarodni sud pravde, po tužbi Bosne i Hercegovine protiv Srbije, 2007. doneo presudu po kojoj Srbija nije direktno odgovorna za genocid u Srebrenici? Sud je procenio da je Srbija odgovorna „samo“ za to što ga nije sprečila.

Tanka je linija između nesprečavanja i podržavanja politike koja je dovela do masovnog stradanja Bošnjaka, najvećeg zločina u Evropi posle Drugog svetskog rata, pogotovo ako se zna da su se stratezi tog zločina skrivali u Srbiji uz pomoć ovdašnjih bezbednosnih struktura.

Šta god se u Beogradu trenutno govorilo o nacrtu rezolucije, bilo u parlamentu bilo u kancelariji predsednika Srbije, to će ostati samo na nivou retorike, kaže naš izvor iz EU:

„Razni faktori su već bili u kontaktu s Britancima i s njima vode užurbane pregovore o tome šta će tačno u rezoluciji stajati. Jednostavno, bila bi laž reći da Velika Britanija ne uzima u obzir nikakve komentare sa strane. Zasad su u tome najviše učestvovali Amerikanci, ali i nekoliko severnoevropskih zemalja, međutim, siguran sam da je u te razgovore, na nekom nivou, uključena i Srbija.“

Ovaj visokopozicionirani diplomata naglašava i da bi trebalo očekivati da Srbija povuče neke poteze u UN, kao i da će sigurno pokušati da maksimalno ublaži samu rezoluciju.

S druge strane, u Srbiji političari i analitičari pokušavaju da prozroči šta se va-

lja iza kulisa, jer se iznenadna britanska inicijativa dovodi u vezu i s posetom nemačke kancelarke Angele Merkel i posmatra kao deo šireg procesa koji bi trebalo da utiče na budućnost Balkana, tako što će ga, prema kroju zapadnih mentorova iz Vašingtona, Berlina i Londona, pripremiti za ulazak u EU.

Taj novi Balkan morao bi stare sukobe da ostavi u prošlosti i da zajedno učestvuje u izgradnji budućnosti, barem ne ometajući druge u napretku.

ŠTA ŽELI NEMAČKA

PREMIJER VUČIĆ nedavno je izjavio da je pred Srbijom najtežih mesec dana, a u medijima se već provlači teza da će nemačka kancelarka Angela Merkel, koja u posetu Beogradu dolazi 8. i 9. jula, od srpskog premijera zahtevati i distanciranje od predsednika Republike Srpske Milorada Dodika, kao i da se ne sprečava jačanje centralnih institucija BiH, što bi trebalo da rezultira slabljenjem Republike Srpske.

„I prošle godine, neposredno pred berlinsku konferenciju, ovde je bila eksplozija očekivanja, glasina i lažnih informacija. Mogu sa sigurnošću reći da neće biti nikakvih zahteva koji bi bili usmereni ka nestajanju RS. To nije u planu. Ne verujem ni da je pitanje članstva Kosova u UN sada na dnevnom redu. Ono na čemu Berlin insistira jeste otvaranje prvih poglavljia zajedno s poglavljem 35. To će biti glavna tema, jer Vlada Srbije traži otvaranje poglavljia, a Nemačka ima veliki interes da se reše pitanja koja su povezana s njihovim otvaranjem. Najteži deo tih uslova je rešavanje statuta Zajednice srpskih opština. Takvih dramatičnih izjava premijera Vučića bilo je i ranije. O stendbaj aranžmanu i strukturalnim reformama govori se dve i po godine. Dijalog s Prištinom imamo od sredine 2013., a prošla godina je bila izgubljena. Pošto Srbija hoće da krene sa otvaranjem poglavljia, sad je malo u cijnotu, ali se, po ovdašnjim običajima, uvek malo doda na dramatičnosti“, kaže Weber.

Ovaj politički analitičar misli da će nemačka kancelarka odvojeno posmatrati teme rezolucije i komemoracije u Srebrenici i, na drugoj strani, dijalog s Prištinom, pitanje statuta ZSO i s tim povezano otvaranje poglavlja 35.

Naš neimenovan sagovornik iz EU otvara još jednu stranicu u ovoj poseti, naglašavajući da kancelarka Merkel dolazi i zbog toga što je EU izgradila nov pristup BiH, tačnije reformsku agendu, što će biti ključna tema svih razgovora tokom njene posete Balkanu.

Bodo Weber čak smatra da Merkelova ne može Vučiću da sugerise odlazak u Potočare: „Koliko ja vidim, kancelarka, i da hoće nešto da preporuči u vezi sa Srebrenicom, nije u dobroj poziciji da to učini jer ocigledno sama neće ići tam. Prema nezvaničnom planu posete, ona će tamo biti pre 11. jula, a nije mi poznato da će ostati do komemoracije.“

NIŠTA OD RUSKOG VETA

SAVET BEZBEDNOSTI se, zbog najavljenе rezolucije, posmatra kao poligon za obračun ozbiljnih međunarodnih igrača, članova ovog tela UN. Međutim, spekulacije o mogućem vetu Rusije iznose se olako i bez osnova. Rusija će prečuvati svoje adute u slučaju zaštite sopstvenih interesa - a sada ima razloga da razmišlja o tome zbog situacije u Ukrajini i NATO, koji je na njenim granicama - nego što će ih ispučati podržavajući Srbiju, čiji zvanični stav još nije otkriven, a Rusi ne žele da budu „veći Srbi od Srba“.

Iako su iz Kremlja već poručili vlastima u Srbiji da bi za rusko ulaganje veta

na rezoluciju Beograd to i zvanično morao da zatraži, svi su izgledi da se to neće desiti.

„Važno je naglasiti da bi se takav zahtev Srbije mogao protumačiti i kao negiranje genocida, a to bi je prilično unazadilo u pregovorima sa EU“, kaže za Njuživik Florijan Biber, direktor Centra za južnoevropske studije iz Graca.

On ističe da je jedno biti kritičan prema rezoluciji, a sasvim drugo tražiti od Rusije da uloži veto:

„To bi bio jasan signal sukoba sa Zapadom, a ne verujem da je Srbija spremna da uđe u takvu vrstu sukoba. Ako bi se i dogodilo da zatraži veto od Rusije, ona bi time mnogo izgubila, a ništa značajno ne bi dobila, jer se u nacrtu rezolucije ona kao zemlja i ne pominje, pa je to dosta teško tumačiti kao neku antisrpsku rezoluciju. Bio bih začuđen ako bi Vučić stao iza takve inicijative.“

Uz to, ne treba zaboraviti ni promenu ruskog stava prema karakteru zločina u

DEJLI MEJL JU JE OPISIVAO KAO IMPRESIVNU, 70.000 FUNTI GODIŠNJE VREDNU SPECIJALNU SAVETNICU

Srebrenici. Ruski ambasador u BiH Pjotr Ivancov nedavno je potpisao saopštenje veća za implementaciju mira u toj zemlji u kojem su navedeni i stavovi suprotne zvaničnoj politici RS, koja se upinje u dokazivanju da Rusija podržava njene stavove o budućnosti BiH. On se, za razliku od svojih prethodnika, nije ogradio od formulacije „genocid“, a kasnije je, u intervjuu Dnevnom avazu, to i potvrdio: „U Srebrenici se desio zločin genocida“, rekao je Ivancov.

Imajući u vidu da izjave date na Balkanu, ne samo lokalnih političara već i onih iz sveta, često nemaju obavezujuću crtu, nedavna izjava Pedija Ešdauna dodatno usložnjava pitanje u vezi sa izglasavanjem ove rezolucije: „I, naravno, Moskva nastavlja da igra ukrajinsku igru u BiH“.

Upravo zbog toga ovo pitanje može biti opasna raskrsnica srpske politike, što će jasno pokazati i nivo na kojem će Srbija biti zastupljena u Memorijalnom centru u Potočarima. **N**